

Spreekvaardigheidsonderwijs en teamleren: een inspirerende combinatie.

1 september 2002

Auteur: Jeannette den Ouden

Volume: 32

Nummer: 1

Pagina's: 21-26

Documenten

- [vonk_jrg32_004.pdf](#)

spreekvaardigheidsonderwijs en teamleren een inspirerende combinatie jeannette den ouden herinnert u het zich nog de spreekbeurt van vroeger hoe u met vader of moeder de week van tevoren bedacht wat u zou gaan zeggen en hoe li de avond van tevo ren niet kon slapen van de zenuwen en weet u ook nog hoe u in de klas zat als een klasgenoot een spreekbeurt hield die mengeling van medeleven met het slachtoffer en verveling als de spreekbeurt veel te lang duurde of hikkend werd opgezegd spreekvaardigheidsonderwijs zoals het jaren op de basisschool en op scholen voor secundair onderwijs is uitgevoerd en helaas op veel scholen staat nog steeds de spreekbeurt als enige vorm van spreekvaardigheid op het programma lk overdrijf natuurlijk en schets hier een heel negatief beeld van de traditionele spreekbeurt er zijn didactisch gezien wel degelijk positieve kanten aan de spreek beurt te benoemen toch geloof ik niet dat deze werkvorm geschikt is om spreek vaardigheid te oefenen ant wat is spreekvaardigheid uit de wat mij opvalt bij de opsommingen van dit beschrijving van de europese niveaus soort vaardigheden is dat aandacht voor van taalvaardigheden te vinden via de leerling als persoon ontbreekt om een taalportfolio n1 blijkt dat bij vraag te durven stellen spreekvaardigheid communicatie of moet je niet alleen over meer specifiek gezegd interactie centraal voldoende woordenschat om een vraag te staat zo moet een leerling leren vragen beschikken en de vorm durven stellen stellen aan anderen antwoorden formuleren van vraagzinnen kennen moet je niet alleen op vragen informatie verkrijgen feedback maar vooral je mond dur over voldoende geven gesprekken en discussies voeren yen open te doen je woordenschat en meningen en ideeën formuleren uit deze moet fouten durven beschikken en de opsomming blijkt al dat spreken nooit in een maken en niet bang zijn vorm van vraag vacuum plaatsvindt spreken is dan ook voor het antwoord van de zinnen kennen onlosmakelijk met luisteren verbonden die ander ook duidelijk ver maar vooral je twee vaardigheden zijn niet los van elkaar te staanbaar spreken is vaak mond durven zien en moeten

dus ook in het onderwijs een kwestie van durf voor open te doen zoveel mogelijk in combinatie aan bod mij is zelfvertrouwen dan komen ook een voorwaarde voor spreekvaardig zijn en is een doel van spreekvaardigheidsonderwijs zelfvertrouwen

sept okt 2002 nummer 1 32e jaargang ngt ontwikkelen dat bereik je alleen als leerlin spreekbeurt waarmee ik in de eerste alines gen het spreken kunnen oefenen in een vei begon lk mask daarbij gebruik van werk lige omgeving dus in vormen die afkomstig zijn uit het zoge kleine groepen waarin noemde teamleren zie voor een overzicht de kracht ligt in fouten gemaakt mogen van werkvormen voor teamleren haenen de herhaling worden waar de beoor 1998 het voordeel van teamleren is dat deling niet van een eind alle leerlingen tegelijk actief zijn dat dus product afhankelijk is samenwerken een must is en dat de werk zoals bij de spreekbeurt maar gebaseerd vormen grondpatronen zijn waarop einde op een proces en dat betekent dat leerlin loos gevarieerd kan worden en die betrek gen in het spreekvaardigheidsonderwijs de kelijk weinig voorbereiding van de leraar kans moeten krijgen veal te herhalen vragen het zijn bovendien eenvoudige werkvormen die niet te lang duren want in dit artikel wil ik een aantal voorbeelden ook dat is een goede gewoonte bij spreek geven van spreekvaardigheidsoefeningen die vaardigheidsonderwijs de oefeningen moe volgens mij meer bijdragen aan daze doelen ten frequent en kortdurend zijn de kracht van spreekvaardigheidsonderwijs dan de ligt in de herhaling drie stappen interview de eerste werkvorm is het drie stappen interview drie stappen interview u verdeelt uw klas in groepen van vier leerlingen daze leerlingen gaan elkaar om te beginnen in tweetallen interviewen over een onderwerp dat u zelf of als u dat pretti ger vindt met de klas samen heeft vastgesteld eerst krijgt de ene leerling de beurt om vragen te stellen daarna de ander de duur van het interview geeft u van tevoren aan houd het kort als elk duo gedurende drie minuten vragen stelt en beantwoordt is dat prima vervolgens komen de tweetallen bij elkaar in het viertal en doen ze elkaar verslag over wat ze gehoord hebben van hun medeleerling als ze allemaal aan de beurt zijn geweest volgt een opdracht die ze gezamenlijk moeten doen dit betreft altijd een opdracht of een vraag waarop het antwoord alleen gegeven kan worden als de vier leerlingen allemaal aan bod zijn gekomen bijvoorbeeld stel dat het interview is gegaan over de vraag wat eet je het liefst dan is een geschikte eenvoudige slotvraag louden jullie als groep meer van warm of van koud eten bij de terugrapportage wijst de leraar per groepje een leerling aan die kort antwoord op de slotvraag geeft 32e jaargang nummer 1 sept oke 2002 in deze opdracht kunnen we een aantal elkaar geluisterd hebben en samen hebben aspecten herkennen die bijdragen aan goed overlegd en veilig spreekvaardigheidsonderwijs een belangrijk voordeel van de oefening is dat bij de nabespreking van de werkvorm is het alle leerlingen in de klas actief zijn ledereen belangrijk dat de leraar niet het hele gesprek komt aan het woord verder is de setting terugvraagt dat is dodelijk saai voor leerlin van het geheel veilig eerst in tweetallen gen een antwoord op de slotvraag is vol daarna in een viertal dat is veel minder eng doende elk groepslid dan een oefening voor de klas het onder moet dit antwoord kun werp kan variëren van heel eenvoudig nen geven en de leraar ledereen komt aan zoals wat eet je graag tot behoorlijk bepaalt wie dat doet zo het woordi ingewikkeld zoals wat is jouw mening over is iedereen verantwoor de

recente veranderingen in de politiek in delijk voor het antwoord europa ook de du-
ur van de werkvorm en kan niemand zich achter een collega kan verschillen door-
dat de interviewtijd kor leerling verschuilen deze werkvorm is van ter of langer ge-
maakt wordt wege de veilige aanpak en het herhalings moment namelijk het
navertellen van wat je er zijn wel enkele voorwaarden waaraan de hebt gehoord
ook erg geschikt voor leerlin uitvoering moet voldoen wil de oefening gen die het
nederlands niet als moedertaal een succes worden het onderwerp moet hebben
geleerd de leerlingen aanspreken de organisatie moet strak zijn met name wat de
tijdsafba kening betreft en er moet een slotopdracht hoeken of vraag zijn waar-
door het voor de leerlin gen noodzakelijk en zinvol is dat ze naar elkaars verhalen
luisteren voor die slotop een tweede werkvorm die uit teamleren dracht is het
vereist dat ze slechts gemaakt afkomstig is en zich goed leent voor spreek kan wor-
den als de leerlingen goed naar vaardigheidsonderwijs is hoeken hoeken u for-
muleert een stelling of laat door groepjes leerlingen een stelling formuleren u
peilt wie voor of tegen de stelling is door handopsteken waarbij leerlingen eerst
op de achterkant van een blad noteren of ze voor of tegen zijn de werkvorm kan
pas doorgaan als er minimaal drie personen in de groep voorstander of tegenstan-
der zijn er is geen middenweg je bent voor of tegen de voorstanders van de
stelling gaan vervolgens in de ene hoek van het lokaal staan en de tegenstanders
in de andere hoek u kunt natuurlijk ook een deel van de klas in de hoeken zetten
en de anderen laten observeren de leraar staat in het midden en is gespreksleider
sept okt 2002 nummer 1 32e jaargang nin de groepen overleggen eerst met elkaar
waarom ze voor of tegen de stalling zijn eventueel kunt u dat van tevoren even lat-
en voorbereiden als ieder nog op z n eigen plaats zit de kleinste groep mag begin-
nen met argumenteren dat duurt exact drie minuten de andere groep geeft vervol-
gens eerst zijn eigen argumenten en gaat vervolgens in op de argumenten van de
eerste groep vervolgens mag er in een door de leraar bepaald aantal beurten van
een of twee minuten gereageerd worden op de standpunten van de andere groep
de regels zijn echter strikt om de beurt en niet door elkaar spreken na afloop mag
iedereen een plaats innemen op een denkbeeldige lijn tussen de twee hoeken als
er observanten waren kunnen die ten slotte feedback geven aan de dis cussianten
bijvoorbeeld over de effectiviteit van de argumenten deze werkvorm is veel span-
nender dan de een manier om het spelkarakter te verster eerste toch is het nog be-
hoorlijk veilig om ken is een variant waarbij dat u zelf de op deze manier te discus
groep verdeelt in voor en tegenstanders sieren je staat nooit alleen leerlingen
moeten dan onafhankelijk van het is behoorlijk in een hoek maar hebt hun eigen
mening argumenten bedenken veilig om op altijd ten minste twee voor het stand-
punt dat zij moeten verdedi deze manier te medestanders ook ben jij gen de op-
dracht is op deze manier een discussidren je niet alleen verantwoorde goede voor-
bereiding op het debat staat nooit alleen lijk voor de argumentatie in een hoek
maar die bedenk je samen de hebt altijd ten discussie heeft bovendien binnen bui-
tencirkel minste twee een zeker spelkarakter en medestanders dat maakt de op-
dracht uitdagend ook het staan een derde werkvorm lijkt in de verte op de in de
hoek is leuk de leer oude vertrouwde spreekbeurt maar de uit lingen zijn letterlijk
met hun hale lijf betrok voering ervan voldoet aan de eisen van ken bij de op-

dracht teamleren binnen buitencirkel u verdeelt de klas in twee groepen en plaatst ze met de gezichten naar elkaar toe in een binnen en buitencirkel vervolgens krijgen de leerlingen in de buitencirkel de opdracht om gedurende een bepaalde tijd maximaal drie minuten een spreekbeurt te houden voor de leerling die tegenover hen zit het onderwerp kan variëren een goede aanpak is dat iedereen thuis over een bepaald onderwerp iets heeft voor bereid maar u kunt ook ter plekke een onderwerp opgeven en er van tevoren even over na laten denken

ilil 32e jaargang nummer 1 sept okt 2002 als de tijd om is geven de leerlingen die in de binnencirkel zitten een compliment en een tip aan de leerlingen die zojuist een spreekbeurtje hielden deze tip moet concreet en toepasbaar zijn een voorbeeld van een goede tip is kijk degene tegen wie je spreekt aan vervolgens schuiven de leerlingen in de buitencirkel een plaats naar rechts terwijl de binnencirkel blijft zitten iedere leerling heeft nu een nieuw gezicht voor zich de opdracht luidt nu houd dezelfde spreekbeurt nogmaals en probeer vast te houden waar je zojuist een compliment voor kreeg en probeer de tip toe te passen in totaal houdt iedereen drie keer dezelfde spreekbeurt ieder krijgt dus ook drie complimenten en drie tips vervolgens krijgt de binnencirkel de beurt dit verloopt volgens hetzelfde procedé om verwarring te voorkomen blijft de buitencirkel draaien bij de klassenopstelling voor deze werkvorm zijn allerlei varianten mogelijk zoals de leerlingen op een rij zetten of ze gewoon twee aan twee in de bank laten zitten en bijvoorbeeld de raamkant steeds een plek naar voren laten schuiven ook deze opdracht is een voorbeeld van de opdracht leent zich uitstekend voor zelf hoe in een klas de leerlingen simultaan aan reflectie achteraf als u de leerlingen een het werk kunnen zijn iedereen komt in deze logboekje laat bijhouden van hun vorderin werkvorm aan bod door de herhaling krijgt gen in het spreken dan kunnen ze hierin na de leerling kans om echt afloop van de opdracht de complimenten te oefenen de compli en tips noteren en bovendien aangeven of door de herhaling menten en tips van mede de tips hebben geholpen krijgt de leerling leerlingen kunnen hierbij kans om echt te behulpzaam zijn boven oefenen dien krijgt degene die luis slotopmerkingen tert ook een duidelijke opdracht goed luisteren teamleren werkt het best als u regelmatig en proberen om je klasgenoten helpende de samenstelling van de groepen wijzigt u feedback te geven daarbij is het mooi mee bepaalt in principe zelf de groepsindeling genomen dat jezelf ook leert van wat je op die manier kunt u bijvoorbeeld vlotte anderen goed of fout ziet doen sprekers combineren met collega babbe laars of juist met stille leerlingen ook bij deze werkvorm is de tijd om te spreken kort er wordt dus geen groot beroep ge om teamleren een succes te maken is daan op memorisatievermogen zoals bij de bovendien aandacht voor sociale vaardig traditionele spreekbeurt waardoor de leerlin heden noodzakelijk voorbeelden van ge gen zich op het spreken kunnen concentre drag dat u van uw leerlingen kunt eisen zijn ren bovendien is de werkvorm heel veilig de zij mogen niet door elkaar praten ze moe leerlingen spreken steeds in tweetallen ten zich houden aan afspraken bijvoorbeeld sept okt 2002 nummer 1 32e jaargang mt4i tijdsafspraken en feedback aan medeleer soms zien leraren op tegen de herrie die lingen moet positief geformuleerd zijn een klas zou makes als meerdere leerlingen tegelijk aan het woord zijn het opmerkelijke om de opdrachten interessant te houden is

dat geconcentreerde herrie eigenlijk kunt u inhoudelijke input geven ahe drie de geen overlast oplevert pas als de leerlingen werkvormen kunnen aan de repels los-laten en gaan kletsen over inhoud winnen als de andere zaken dan de opdracht vraagt stijgt het opmerkelijke voorbereiding van het het geluidsniveau een strakke organisatie is dat veconcen onderwerp enig lees en een uitdagende opdracht en een motive treerde herrie denkwerk vraagt door rend onderwerp voorkomen dit ei-genlijk geen leerlingen van tevoren overlast oplevert verschillende vormen van in-formatie te laten verza melen neemt ook de jeannette den ouden belangstelling om haar elkaar te luisteren 1vlos universiteit utrecht toe zeker als de informatie van alle partijen postbus 80127 nodig is om een slotopdracht te kunnen nl 3508 tc utrecht vervullen j denouden ivlos uu n1 bibliografie 1 vender lazses over team-leren ebbens s e a effectief leren in de les basisvaardigheden voor docenten groningen wolters noordhoff 1996 ebbens s e a samenwerkend laren praktijkboek groningen wolters noordhoff 1997 haenen j a haitink teamleren op school en in de klas leiden smd 1998 2 voor opdrachten en onderwerpen bij spreekvaardigheid kuiper jong p m backers spreek vaardig praktische methode voor spreekvaardig heid in vreemde tales bussem coutinho 1999 3 over spreekvaardigheidonderwijs in meertalige klassen van de laarschot m lesgeven in meertalige klassen gronin-gen wolters noordhoff 1997 deel 3 hoofdstuk 4 nitit 32e jaargang nummer 1 sept okt 2002